

Vergaderjaar 2023–2024

27 830

Materieelprojecten

Nr. 442

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN DEFENSIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 2 september 2024

Aanleiding

Met deze brief informeer ik u over de behoeftestelling voor de vervanging van de *Medium Range Anti-Tank* (MRAT) capaciteit van de Landmacht en het Korps Mariniers door een *Long Range Anti-Tank* (LRAT) systeem met grotere dracht.

De mogelijkheid om vijandelijke gevechtsvoertuigen, bunkers, gevechtsopstellingen en helikopters op grote afstand te kunnen uitschakelen (*stand-off*) is essentieel voor de veiligheid van onze militairen. Het huidige systeem bereikt na 25 jaar het einde van zowel de technische als de operationele levensduur. Hierdoor kent het systeem in toenemende mate technische uitval, wordt instandhouding bemoeilijkt en kan het niet worden doorontwikkeld. Bovenal zijn de optische middelen voor doeldetectie en raketgeleiding verouderd, waardoor deze een beperking vormen voor het significant grotere bereik van moderne anti-tank raketten. Vervanging van de MRAT capaciteit is urgent, mede gezien de snel verslechterende veiligheids-situatie in Europa. Daarnaast staan levertijden in toenemende mate onder druk, waardoor later bestellen tot een vertraging leidt en hogere prijzen. Defensie heeft een optie om uiterlijk 31 oktober a.s. een contract af te sluiten. Ik verzoek uw Kamer hiermee rekening te houden met de behandeling van deze brief.

Huidige capaciteit

De huidige MRAT capaciteit is sinds 2002 bij alle anti-tankeenheden van gevechtsbrigades van de Landmacht en de amfibische bataljons van het Korps Mariniers ingedeeld voor pantserbestrijding op middellange afstand. Het vormt daarmee de ruggengraat van de grondgebonden

pantserbestrijdingscapaciteit.¹ Het destijds verworven MRAT systeem bestaat uit een draagbare lanceerinrichting (*Command & Launch Unit*: CLU) en geleide Gill anti-tank raketten met een bereik van 2.500 meter. In 2013 is dit MRAT systeem in een levensduurverlengend onderhoudsprogramma gemodificeerd naar de SPIKE *medium range* standaard met een vergroot bereik.

Behoefte

De krijgsmacht heeft meer dan 200 MRAT-systemen in gebruik en beschikt over een grote voorraad SPIKE anti-tank raketten. Om vijandelijke gevechtsvoertuigen op grotere afstand te kunnen uitschakelen moet Defensie de verouderde lanceer-systemen vervangen door modernere lanceersystemen met sterk verbeterde optische middelen voor doeldetectie en raketgeleiding, waardoor het effectieve bereik in combinatie met de SPIKE LR-2 raket wordt vergroot tot een afstand van 5.000 meter. Tevens moet het vervangende systeem doelen zonder een directe zichtlijn (*non-line-of-sight*) via een coördinaat onder vuur kunnen nemen, waarbij de raket tijdens de vlucht kan worden bijgestuurd.

Het enige lanceersysteem dat aan alle gestelde eisen voldoet is de *integrated Command Launching Unit* (iCLU). Dit betreft een sterk gemoderniseerde doorontwikkeling van de CLU lanceerinrichting die Defensie sinds 2002 in gebruik heeft. Het nieuwe systeem kent doorontwikkelpotentieel, een zeer grote Europese gebruikersgroep en kan snel worden geleverd. Bovendien is het systeem achterwaarts compatibel, wat inhoudt dat ook de huidige voorraad SPIKE raketten die Defensie nog heeft, gebruikt kan worden met het nieuwe lanceersysteem voor inzet of trainingsdoeleinden.

De iCLU lanceerinrichting voor *long range anti-tank* (LRAT) raketten wordt geleverd door de Israëliische fabrikant Rafael. Het is in het belang van de veiligheid van Nederland, het bondgenootschap en ons personeel dat de krijgsmacht het best mogelijke materieel inkoop met de daarvoor beschikbare middelen. De Duitse krijgsmacht vervangt met het project MELLS² sinds 2020 haar anti-tank capaciteit voor de middellange afstand en heeft dezelfde iCLU lanceerinstallaties en SPIKE LR-2 anti-tank raketten verworven. Defensie geeft hiermee ook invulling aan de motie-Paternotte/Van Campen³ om standaardisatie zwaarder mee te laten wegen bij de aanschaf van militair materieel. Defensie is voornemens alle oude CLU lanceerinstallaties in een periode van vier jaar te vervangen door de nieuwe iCLU.

In voorgaande jaren heeft Defensie binnen het programma «Aanvulling inzetvoorraad munitie» al orders geplaatst voor de levering van honderden nieuwe SPIKE anti-tank raketten. Dit om de inzetvoorraad munitie verder aan te vullen richting het door NAVO opgedragen niveau.⁴ De eerste *batches* zijn begin 2024 aan Nederland geleverd en in de voorraad opgenomen. Hierdoor zijn de nieuwe LRAT systemen snel na levering operationeel inzetbaar.

¹ Kamerstuk 27 400-X, nr. 45 van 22 juni 2001

² MELLS: *Mehrrollenfähiges Leichtes Lenkflugkörpersystem*

³ Kamerstuk 21 501-20, nr. 2046 van 19 maart 2024

⁴ Kamerstukken 35 925-X, nr. 74 van 29 april 2022 en 27 830, nr. 395 van 18 april 2023 en 27 830, nr. 434 van 14 mei 2024. Met deze aanvullende bestellingen geeft Defensie invulling aan de motie-Stoffer en Van Haga over stappen blijven zetten om te bevorderen dat de inzetvoorraad voor de eerste hoofdtak het gewenste niveau bereikt (Kamerstuk 27 830, nr. 411 van 6 juli 2023).

Uitwerking

Personele consequenties

Invoering van de iCLU lanceerinstallatie heeft geen personele consequenties, want het aantal anti-tank teams van de Landmacht en het Korps Mariniers blijft gelijk. De Schiet Training School (STS) van het Opleidings- en Trainingscentrum Manoeuvre van de Landmacht verzorgt de omscholing van onze militairen op het nieuwe lanceersysteem met de bestaande capaciteit.

Interoperabiliteit, standaardisatie en COTS/MOTS-beleid

Defensie verwerft de nieuwe iCLU lanceerinstallaties van de plank (*military off the shelf*) bij fabrikant Rafael uit Israel. Het SPIKE anti-tank systeem kent naast Nederland en Duitsland een zeer grote Europese gebruikersgroep, waaronder België, Denemarken, Estland, Finland, Hongarije, Italië, Litouwen, Polen, Roemenië, Spanje, Tsjechië en Zwitserland. Ook NAVO-bondgenoot Canada neemt de SPIKE in gebruik. Met de nieuwe iCLU lanceerinstallatie kunnen ook de SPIKE-raketten van de andere Europese gebruikers verschoten worden.⁵

Tegelijkertijd geeft Defensie invulling aan de oproep van de NAVO om voor meerdere wapensystemen en krijgsmachtdelen dezelfde *Battle Decisive Munitions* te verwerven. De SPIKE LR-2 raket kan ook worden gelanceerd vanaf het gemoderniseerde CV90 infanteriegevechtsvoertuig.⁶ Vervanging van het huidige MRAT-systeem door een nieuwe lanceerinstallatie die dezelfde raketten kan verschieten, bevordert familievorming en standaardisatie.

Doorontwikkelpotentieel

Rakettechnologie wordt voortdurend doorontwikkeld. Het nieuwe LRAT lanceer-systeem kan gebruik maken van alle verbeterde mogelijkheden van de nieuwste generatie SPIKE LR-2 raket, waaronder een toegenomen dracht en verbeterde nauwkeurigheid. Daarnaast biedt het systeem ontwikkelpotentieel, passend bij het gevecht over steeds langere afstanden. Een verwachte ontwikkeling op korte termijn is de koppeling van drones voor doeldetectie, waardoor het aangrijpen van vijandelijke pantservoertuigen voorbij gezichtsafstand eenvoudiger wordt.

Duurzaamheid

Gebruik van simulatie om specialisten in pantsербestrijding doelmatig en doeltreffend op te leiden en trainen draagt niet alleen bij aan de operationele gereedheid van eenheden, maar ook aan duurzaamheid en het beperken van de milieubelasting. Naast de integratie van de iCLU in het TACTIS simulatiesysteem, wordt de nieuwe anti-tank lanceerinstallatie ook voorzien van koppelingen voor gesimuleerd gebruik met een *indoortrainer* (IDT) en SPIKE *teamtrainer* (STT). Tot slot kan de nieuwe lanceerinstallatie eerdere generaties SPIKE raketten afschieten. Hierdoor kan de voorraad oudere raketten nog enkele jaren worden gebruikt voor training (*live firing exercises*) van de anti-tank teams, waarmee Defensie het trainingsrendement verhoogt. Tegelijkertijd voorkomen we dat deze munitie de uiterste houdbaarheids-termijn overschrijdt en moet worden vernietigd.

⁵ Motie-Paternotte/Van Campen om standaardisatie zwaarder mee te laten wegen bij de aanschaf van militair materieel (Kamerstuk 21 501-20, nr. 2046 van 19 maart 2024)

⁶ Kamerstuk 27 830, nr. 320 van 10 november 2020

Relatie met andere projecten

Dit project heeft raakvlakken met de volgende vier projecten:

- Binnen het defensiebrede programma «Aanvulling inzetvoorraad munitie»⁷ wordt de strategische voorraad munitie stapsgewijs aangevuld richting het door NAVO opgedragen niveau. Binnen dit programma zijn honderden extra pantser-bestrijdingsraketten van het type SPIKE LR-2 besteld en de eerste deelleveringen zijn in de Nederlandse voorraad opgenomen.
- Het project «Midlife Update (MLU) voor het wapensysteem Infanteriegevechts-voertuig (IGV) CV9035NL»⁸ voorziet in levensduurverlengend onderhoud en modernisering van het CV90 infanteriegevechtsvoertuig. De gemoderniseerde CV90 is voorzien van extra zelfbeschermingssystemen, waaronder een torenlanceerinstallatie voor SPIKE LR-2 raketten.
- Met het project «Modernisering Tactische Indoor Simulator (TACTIS)»⁹ moderniseert Defensie het TACTIS simulatiesysteem voor schiettechniek en tactiek in Amersfoort. Het nieuwe LRAT lanceersysteem wordt in de gemoderniseerde versie van TACTIS geïntegreerd.
- Met het gemandateerde project «Vervanging en uitbreiding Short Range Anti-Tank (SRAT) capaciteit»¹⁰ verwerft Defensie de SPIKE-SR van fabrikant Rafael als nieuw *military off the shelf* SRAT-systeem, evenals een licht *Very Short Range Anti-Tank* (VSRAT) systeem voor gebruik door lichte gevechtseenheden en ondersteunende eenheden. Deze anti-tank systemen met een korte dracht zijn complementair aan het LRAT systeem als het gaat om dracht, geleidbaarheid en doordringingsvermogen.

Doelmatigheid en doeltreffendheid

Met de uitvoering van dit project geeft Defensie, onder verwijzing naar artikel 3.1 van de Comptabiliteitswet 2016, invulling aan doeltreffendheid en doelmatigheid.

- Doeltreffendheid: de verwerving van de LRAT capaciteit past in de doctrine van het mariniers- en landoptreden. De mogelijkheid om vijandelijke gevechtsvoertuigen op grote afstand te kunnen uitschakelen (*stand-off*) is essentieel voor de veiligheid van onze militairen. Met de uitvoering van dit project vergroot Defensie de capaciteit om vijandelijke tanks en andere gevechtsvoertuigen te kunnen aangrijpen significant.
- Doelmatigheid: Verwerving van de iCLU is doelmatig omdat de vervangende lanceerinrichting de volledige dracht van de voorraad SPIKE LR-2 raketten kan benutten. Ook beschikt het systeem over doorontwikkelpotentieel en is achterwaarts compatibel, waardoor ook raketten van een eerdere generatie kunnen worden verschoten. Doordat dezelfde raketten door zowel de gemoderniseerde CV90 infanteriegevechtsvoertuigen als de anti-tank teams kunnen worden verschoten, vergroot dit de nationale interoperabiliteit. Daarnaast draagt deze vervanging bij aan Europese standaardisatie.

Financiële aspecten

Met dit project is een investering gemoeid tussen de DMP-grenzen van € 50 miljoen en € 250 miljoen (prijspeil 2023, inclusief risicoreservering).

⁷ Kamerstuk 27 830, nr. 395 van 18 april 2023

⁸ Kamerstuk 27 830, nr. 320 van 10 november 2020

⁹ Kamerstuk 27 830, nr. 389 van 16 maart 2023

¹⁰ Kamerstuk 27 830, nr. 324 van 10 december 2020

Deze investering komt in de periode 2024 tot en met 2028 ten laste van het investeringsbudget van Defensie.

Planning

Defensie beoogt het contract voor levering van de vervangende iCLU raketlanceersystemen in oktober van 2024 te tekenen, waarna de eerste systemen in 2026 worden geleverd. Naar verwachting vindt de laatste levering in de eerste helft van 2028 plaats, waarna het project wordt afgerond.

Vooruitblik

Vervanging van de MRAT capaciteit is urgent, mede gezien de snel verslechterende veiligheidssituatie in Europa. De mogelijkheid om vijandelijke gevechtsvoertuigen op grote afstand te kunnen uitschakelen is essentieel voor de veiligheid van onze militairen.

Het project «Vervanging Medium Range Anti-Tank» wordt uitgevoerd in de periode 2024 tot en met 2028. Naar verwachting worden de eerste nieuwe LRAT lanceer-installaties in 2026 geleverd en door de operationele eenheden in gebruik genomen.

Gezien de financiële omvang van dit project van minder dan € 250 miljoen ben ik voornemens het Commando Materieel en IT (COMMIT) te mandateren het project uit te voeren. Uw Kamer wordt via de begroting van het Defensiematerieelbegrotings-fonds (DMF), het jaarverslag en het Defensie Projectenoverzicht (DPO) over de voortgang van dit project geïnformeerd.

De Staatssecretaris van Defensie,
G.P. Tuinman